

УДК 336.773

JEL Classification: G21

DOI:10.31767/nasoa. 2024.si01

**Т. Г. БОНДАРУК,**

доктор економічних наук, професор,  
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,  
Національна академія статистики, обліку та аудиту  
e-mail: bondaruk23@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9410-6428>

Researcher ID: Q -5166-2016;

**С. В. ОНИШКО,**

доктор економічних наук, професор,  
професор кафедри фінансових ринків та технологій,  
Державний податковий університет

e-mail: onyshko\_sv@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5811-2724>

### Методологічні домінанти до фінансового забезпечення регіонального розвитку в умовах післявоєнного відновлення

У статті розглянуто основні методологічні домінанти до фінансового забезпечення регіонального розвитку, які можуть бути застосовані в процесі післявоєнного відновлення регіонів. Серед них – сценарне планування, SWOT- та PESTLE-аналіз, програмно-цільовий метод, використання геоінформаційних систем і цифрових технологій для планування соціально-економічного розвитку. Запропоновано підходи до інтеграції цифрових рішень у процеси фінансового забезпечення регіонального розвитку, що дає змогу підвищити якість моніторингу, контролю та коригування регіональних стратегій відповідно до змін зовнішнього середовища.

Окрему увагу приділено питанню адаптації міжнародного досвіду фінансового забезпечення відновлення територій після кризових ситуацій. Успішні практики європейських країн свідчать, що застосування принципів децентралізації, державно-приватного партнерства та інтеграції місцевих громад у процес стратегічного планування фінансового забезпечення є запорукою ефективного регіонального розвитку. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, як-то Світовий банк, ЄБРР, МВФ, сприятиме залученню довгострокових інвестицій, що є критично важливим для фінансового забезпечення регіонального розвитку та відновлення української економіки.

Визначено ключові напрями фінансового забезпечення розвитку регіонів, які включають економічний, соціальний та екологічний аспекти. Особливу увагу приділено розробленню механізмів стимулювання місцевого бізнесу, підтримки інноваційного підприємництва, розвитку трудового потенціалу та впровадження екологічно сталих рішень. Важливим елементом стратегічного планування фінансового забезпечення регіонального розвитку є розбудова ефективної системи державного управління та створення умов для залучення приватного капіталу у відновлення регіональної інфраструктури.

Запропоновано структурну модель стратегічного планування фінансового забезпечення регіонального розвитку, яка включає аналітичний, організаційний

---

---

та ресурсний блоки, а також блок реалізації та моніторингу. Аналітичний блок спрямований на визначення стратегічного потенціалу регіону та оцінювання його соціально-економічного стану. Організаційний блок містить механізми координації між органами влади, бізнесом і громадським сектором, що забезпечує комплексне управління регіональним розвитком. Ресурсний блок передбачає пошук фінансових, матеріальних і людських ресурсів для реалізації стратегічних цілей.

Результати дослідження підтверджують необхідність використання багаторівневого підходу до фінансового забезпечення регіонального розвитку в умовах післявоєнного відновлення, що поєднує адаптацію до поточних умов із довгостроковими цілями сталого розвитку.

**Ключові слова:** методологічні домінанти, фінансове забезпечення, регіональний розвиток, післявоєнне відновлення, стратегічне планування, відновлення територій, стратегічне управління, регіональні стратегії, політика регіонального розвитку.

**T. H. BONDARUK,**

*Dsc in Economics, Professor,*

*Head of Department for Finance, Banking and Insurance,*

*National Academy of Statistics, Accounting and Audit*

*e-mail: bondaruk23@ukr.net*

*ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9410-6428>*

*Researcher ID: Q -5166-2016;*

**S. V. ONYSHKO,**

*Dsc in Economics, Professor,*

*Professor of Department for Financial Markets and Technologies,*

*State Tax University*

*e-mail: onyshko\_sv@ukr.net*

*ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5811-2724>*

## **Methodological Dominants to the Financial Support for Regional Development in the Context of Postwar Recovery**

*The authors elaborate on the basic methodological dominants to the financial support of regional development, which can be used in the process of postwar recovery of the regions. They include scenario planning, SWOT and PESTLE analysis, mission-oriented method, using geo-information systems and digital technologies in planning of socio-economic development. Approaches to the integration of digital decisions in the processes of financial support to regional development are proposed, enabling to enhance the quality of monitoring, control and adjustments of regional strategies in compliance with change in the external environment.*

*Particular emphasis is placed on the issues of adapting international experiences of financial support to the recovery of territories formerly hit by crisis. Successful practices of European countries show that using the principles of decentralization, public-private partnership and integration of local communities into the process of strategic planning of financial support is a premise for the effective regional development. The cooperation with international financial organizations like World Bank, EBRD or IMF will promote long-term investment inflow, being critically important for the financial support of regional development and recovery of the Ukrainian economy.*

*The key areas of financial support for regional development, covering economic, social and environmental dimensions, are outlined. Special emphasis is placed on creat-*

*ing the schemes for encouragement of local business, supporting innovation-based entrepreneurship, fostering the labor supply and implementing environmentally sustainable decisions. An important component in the strategic planning of the financial support to regional development is building up an effective public administration system and creating the conditions for private capital investment in rehabilitation of regional infrastructures.*

*The authors proposed a structural model for the strategic planning of financial support to regional development, incorporating analytical, organizational, resource, and implementation & monitoring modules. The analytical module is designed to determine the strategic potential of a region and assess its socio-economic performance. The organizational module has the schemes for coordination between state authorities, business and public sector, enabling for a holistic management of regional development. The resource module is designed for searching financial, material and human resources required for the implementation of objectives.*

*The results of the study confirm the need to use a multitiered approach to the financial support of regional development in the postwar recovery context, combining adaptation to the current conditions and long-term sustainable development goals.*

**Keywords:** *methodological dominants, financial support, regional development, postwar recovery, strategic planning, rehabilitation of territories, strategic planning, regional strategies, regional development policy.*

**Постановка проблеми.** Практика трансформування соціально-економічних відносин у світі неодноразово підтверджувала важливість регіонального аспекту розбудови національної та світової економіки. Це особливо актуально для фінансових відносин зважаючи на величезне значення фінансового забезпечення для ефективного функціонування соціально-економічної системи та різноманітність його форм і методів. Вищезазначене зумовлює об'єктивну потребу подальшого розвитку загального теоретико-методологічного підґрунтя зважаючи на складність і багатогранність змісту регіонального розвитку, а також фінансового забезпечення.

Тривала російська агресія призвела до глибоких фінансових деформацій, втрати фінансового потенціалу держави і суб'єктів господарювання, що спричиняє потребу в більш глибокій перебудові фінансових відносин і впровадженні прогресивних методів і форм фінансового забезпечення на шляху післявоєнного відновлення.

Гарантом успішного досягнення поставлених завдань є побудова теоретико-методологічної конструкції, вираженість якої є необхідною передумовою переходу від теоретичних узагальнень до ефективних практичних рекомендацій. Це ставить завдання детального розгляду методологічних детермінант відповідно до властивостей предмета дослідження, які визначають формування зазначеної конструкції. Однак це ніяк не спростовує того факту, що першим кроком на зазначеному шляху залишається загальнометодологічний рівень, передусім розуміння сутності поняття «фінансове забезпечення» для подальшого врахування його суттєвих рис, привнесених досліджуваним предметом і динамікою існуючої реальності. Таким кроком у контексті методологічного підходу до фінансового забезпечення регіонального розвитку в умовах післявоєнного відновлення є визначення фінансового забезпечення як цілісного процесу, що об'єднує властивості фінансових відносин, регіонального розвитку та існуючої реальності.

Отже, фінансове забезпечення регіонального розвитку України у післявоєнний період є вкрай актуальним питанням, яке потребує комплексного підходу та застосування сучасних методологічних підходів. Впровадження ефективних фінансових стратегій сприятиме не лише відновленню зруйнованих територій, а й

---

---

формуванню основи для сталого економічного зростання, соціальної стабільності та підвищення конкурентоспроможності України на міжнародному рівні.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Дослідження літературних джерел на тему фінансового забезпечення регіонального розвитку України у післявоєнний період свідчить про зростання уваги вчених до проблем відновлення економіки та забезпечення сталого розвитку регіонів. У дослідженнях В. Геєця [1, 2] наголошено на необхідності розроблення адаптивної економічної політики, яка враховує специфіку сучасних викликів, пов'язаних із воєнними руйнуваннями та геополітичними змінами. Автор підкреслює важливість інтеграції України у європейський простір, що передбачає впровадження інноваційних підходів до стратегічного планування та використання передового міжнародного досвіду у сфері регіонального управління.

Серед актуальних досліджень також варто відзначити працю Г. Возняк, Г. Капленко [3], які аналізують принципи регіонального розвитку у контексті децентралізації та посилення фінансової автономії громад. У праці І. Луніної, О. Білоусової, Н. Фролової [4] акцентовано увагу на питаннях формування фіскального простору у період війни та післявоєнний період, структурної перебудови економіки регіонів, які зазнали руйнувань. Автори зазначають, що післявоєнне відновлення має ґрунтуватися на ефективному використанні бюджетних ресурсів і міжнародних інвестицій. Праця Г. В. Кіш, О. В. Світлиць [5] присвячена питанням інституційного забезпечення регіонального розвитку. Автори розглядають роль державних і місцевих органів влади у розробленні та реалізації стратегій розвитку, наголошуючи на важливості прозорості та громадської участі у процесах прийняття рішень. Висновки авторів свідчать, що ефективне регіональне фінансове планування можливе лише за умови чіткого законодавчого регулювання. У дослідженні також підкреслено, що інтеграція стратегічного планування з програмами територіального розвитку сприятиме підвищенню конкурентоспроможності регіонів і формуванню довгострокових умов для їх зростання.

Необхідність удосконалення методологічного підходу до фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів в Україні зумовлена численними проблемами у взаємодії між центральною та регіональною владою, а також органами місцевого самоврядування щодо формування політики територіального розвитку.

**Метою статті** є обґрунтування методологічних домінант до фінансового забезпечення регіонального розвитку України в умовах післявоєнного відновлення, визначення ключових підходів, інструментів і механізмів формування ефективної регіональної політики з урахуванням проблем, пов'язаних із відновленням економіки.

**Виклад основного матеріалу.** Досліджуючи сутність поняття «фінансове забезпечення», слід звернути увагу на те, що незважаючи на широке теоретичне й практичне використання цього поняття, його продовжують сприймати як синонім або заміник інших фінансових понять, зокрема «фінансування». Дійсно, в основу обох понять покладено фінансові відносини. Однак поняття «фінансування» відображає фінансові відносини, пов'язані з формами і методами надання і використання фінансових ресурсів. Його можна вважати одним зі складників поняття «фінансове забезпечення», яке надає різносторонню характеристику функціонуванню фінансових відносин, оскільки воно охоплює процеси пошуку, формування, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів, а також потенціал узгодження і регулювання фінансових відносин. Поняття «фінансове забезпечення» визначає важливість урахування зазначених процесів під час

розроблення методологічних підходів до забезпечення ефективності тих чи інших процесів розвитку.

Важливе значення для розкриття взаємозв'язку між фінансовим забезпеченням і регіональним розвитком мають системність і узгодженість, що уможливило врахування інтенсивних змін в організації та управлінні фінансовим забезпеченням, реагування на нові можливості чи загрози, пов'язані з викликами реальності. Тобто методологічно важливо з'ясувати не лише складники систем фінансового забезпечення та регіонального розвитку, а й взаємозв'язки між ними, які можуть бути прямими або зворотними, формуючи передумови для посилення чи, навпаки, послаблення інших складників, що набуває методологічного значення.

Методологічно важливо також підкреслити, що досягнення оптимальності зазначених зв'язків залежить від врахування впливів зовнішнього середовища, особливо тих, що виникли впродовж останніх років, що зумовлює потребу поглиблення не лише практичних, а й теоретичних основ.

Методологія фінансового забезпечення має спиратися на інтеграцію сучасних інструментів прогнозування та аналізу, зокрема цифрових технологій, великих даних і моделювання сценаріїв розвитку. Важливим завданням є створення ефективної системи моніторингу та оцінювання виконання стратегічних програм, що дасть змогу своєчасно виявляти проблеми та коригувати напрями розвитку відповідно до змін у внутрішньополітичному та зовнішньоекономічному середовищі.

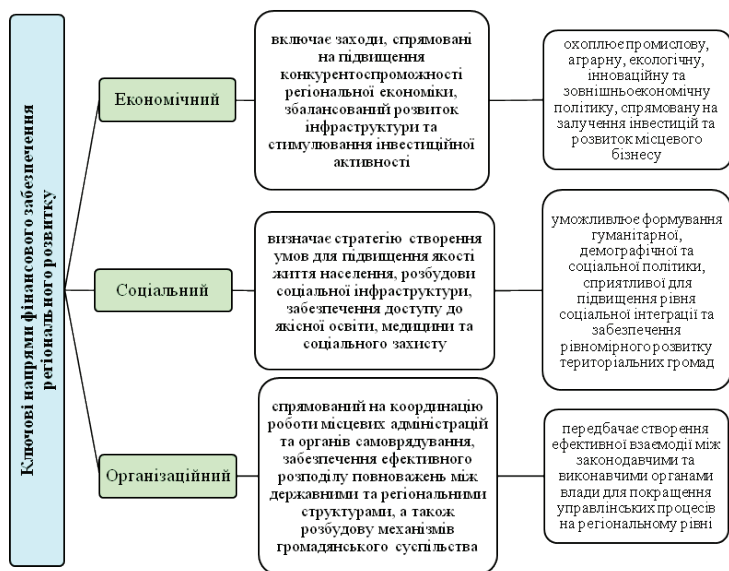
Окрему увагу слід приділити ролі міжнародних партнерів, які надають фінансову, технічну та експертну допомогу у відновленні України. Європейські країни та міжнародні організації мають значний досвід реалізації стратегічних програм відновлення після криз і воєнних конфліктів, що може стати основою для адаптації їхніх підходів в українських реаліях. Співпраця з міжнародними фінансовими установами, як-то Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку, сприятиме залученню інвестицій та формуванню ефективної стратегії розвитку регіонів.

Методологія фінансового забезпечення регіонального розвитку України у післявоєнний період має ґрунтуватися на комплексному підході, що враховує глибокий аналіз соціально-економічних, політичних та екологічних факторів, які впливають на відновлення регіонів. Процес ухвалення стратегічних рішень має ґрунтуватися на аналізі наявних соціально-економічних показників [6]. Для цього здійснюють моніторинг економічного та соціального стану територій, а отримані результати порівнюють із показниками попередніх періодів, що дає змогу виявити динаміку змін та оцінити ефективність уже реалізованих заходів. Аналіз соціально-економічного розвитку необхідний, оскільки в процесі реалізації стратегічних ініціатив відбуваються не лише кількісні, а й якісні трансформації в економіці регіону, що впливає на зміну пріоритетів і подальше коригування стратегії розвитку. Вагомим принципом регіональної стратегії соціально-економічного розвитку є її безперервність і наступність, що забезпечує узгоджене виконання стратегічних цілей на всіх рівнях управління. Постійне оновлення стратегічних планів відповідно до змін у соціально-економічному середовищі регіону дає змогу підвищити їхню ефективність і забезпечити збалансований розвиток територій.

Результативність реалізації фінансового забезпечення стратегічного плану розвитку регіону безпосередньо залежить від його структурної побудови, яка має відображати логіку стратегічного управління, узгодженість між його складниками та вплив кожного елемента на досягнення визначених цілей. Для ефективного функціонування стратегія соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць зазвичай складається з трьох взаємопов'язаних блоків,

кожен із яких виконує окремі функції. Аналітичний блок спрямований на визначення стратегічного призначення регіону, його ролі в економічній системі та основних чинників, що впливають на його розвиток. На основі цього аналізу формуються ключові цілі та пріоритети соціально-економічного розвитку. Організаційний блок містить критерії оцінювання реалізації стратегії, методи управління, механізми взаємодії та структуру регіонального моніторингу, що дає змогу контролювати динаміку розвитку. Ресурсний блок передбачає визначення джерел фінансування та механізмів їх залучення, а також оцінювання наявних матеріальних і людських ресурсів для забезпечення виконання стратегічних завдань.

Розвиток фінансового забезпечення регіону ґрунтується на комплексному врахуванні зовнішніх і внутрішніх факторів, що визначають його перспективи. Призначення території потрібно розглядати крізь призму соціально-економічних, ринкових і правових аспектів, що впливають на її місце у загальній системі міжрегіонального та міжнародного поділу праці. Важливою складовою фінансового забезпечення є формування єдиної ідеології розвитку, яка консолідуватиме зусилля влади, бізнесу та населення для досягнення спільних економічних і соціальних цілей. Визначення стратегічних пріоритетів має ґрунтуватися на об'єктивному аналізі ресурсного потенціалу регіону та можливостей його ефективного використання. Кількість стратегічних напрямів і ступінь їх деталізації залежать від особливостей території, її економічного потенціалу та проблемних аспектів. До ключових



**Рис. 1. Ключові напрями фінансового забезпечення регіонального розвитку**

*Джерело:* побудовано авторами

напрямів фінансового забезпечення регіонального розвитку належать економічний, соціальний та організаційний (рис. 1).

Стратегічні напрями формують основу для розроблення цільових програм розвитку, бізнес-планів та управлінських рішень, спрямованих на покращення соціально-економічної ситуації в регіоні. Важливим принципом реалізації стратегії є послідовність дій, що передбачає пріоритетне впровадження ініціатив, які потребують мінімальних фінансових ресурсів, але мають високий

мультиплікативний ефект. Основними векторами розвитку є два ключові підходи: перший – реалізація стратегічних цілей шляхом впровадження цільових програм, що охоплюють соціальну сферу, економіку, екологію та територіальне планування; другий – проведення постійного незалежного моніторингу, що дає змогу коригувати стратегію відповідно до змін зовнішнього середовища та оцінювати ефективність прийнятих управлінських рішень. У комплексі ці заходи забезпечують збалансований розвиток регіонів і сприяють підвищенню їхньої соціально-економічної стійкості.

Механізм формування фінансового забезпечення розвитку регіону та впровадження стратегії ґрунтується на принципах ефективності, цілеспрямованості та керованості. Принцип ефективності передбачає всебічне оцінювання результативності кожного управлінського рішення, прийнятого в межах стратегічного планування та реалізації. Принцип цілеспрямованості означає, що всі заходи мають бути спрямовані на досягнення визначених стратегічних цілей і виконання комплексу першочергових завдань. Принцип керованості забезпечує чітку організацію процесів, регламентацію комунікаційних та інформаційних потоків між усіма учасниками розроблення та реалізації стратегії, що сприяє узгодженості дій та усуненню можливих суперечностей.

Впровадження стратегії залежить від фінансового забезпечення та здійснюється через систему управління, яка охоплює такі послідовні етапи: планування, виконання, контроль і коригування. Управлінський процес побудований за технологією «мета – результат», що мінімізує можливі неузгодженості в процесі реалізації. Впровадження стратегії передбачає аналіз поточної ситуації, визначення стратегічних пріоритетів, формування інформаційної моделі регіону, оцінювання можливих варіантів розвитку з урахуванням змін зовнішнього середовища, розроблення організаційного плану та механізмів управління, вибір найбільш ефективних інструментів реалізації, виконання програмних заходів і здійснення контролю за отриманими результатами. У процесі реалізації стратегії обов'язковим є оцінювання відповідності фактичного стану соціально-економічного розвитку регіону його інформаційній моделі, що дає змогу вчасно вносити корективи.

Ключовим елементом впровадження стратегічних ініціатив щодо фінансового забезпечення є створення цільових галузевих і комплексних програм, спрямованих на розвиток регіонів. У програмних документах мають бути визначені стратегічні цілі, основні шляхи та методи вирішення соціально-економічних проблем. Комплексний підхід передбачає розроблення програмних документів після затвердження загальної стратегії з урахуванням територіальної та галузевої специфіки. Окремо розробляються програми для ключових галузей, що визначають економічну спеціалізацію регіону та суттєво впливають на його фінансову стабільність. Важливим принципом управління є інтеграція територіального та галузевого підходів, що забезпечує збалансований розвиток регіону шляхом оптимального розподілу завдань між місцевими та галузевими управлінськими структурами.

Не менш важливим фактором фінансового забезпечення ефективності реалізації стратегії є врахування бізнес-планів суб'єктів господарювання, адже їх узгодженість зі стратегічними цілями регіону сприяє досягненню загального економічного зростання. Стратегічне планування має ґрунтуватися на тісній співпраці державних органів і бізнес-середовища, що дає змогу підвищити ефективність використання ресурсів і створити умови для стабільного розвитку територій.

Варто зазначити, що результативність реалізації стратегічних завдань значною мірою залежить від ухвалення та імплементації відповідних нормативно-правових актів, які регламентують проведення моніторингу, розподіл фінансових ресурсів і механізми контролю за виконанням програмних заходів. Одним із ключових

---

---

інструментів фінансового забезпечення є середньострокова комплексна програма розвитку економіки регіону, яка виконує функцію коригування стратегічних пріоритетів і є основою для оцінювання ефективності реалізації попередніх етапів розвитку.

Комплексна програма розвитку регіону має відповідати низці вимог, що зумовлені її ключовими функціями в системі стратегічного управління. Серед них можна виокремити проведення економіко-статистичного аналізу стану регіону до початку реалізації стратегії та після першого етапу її виконання, використання середньострокового прогнозування на період до п'яти років, оцінювання результативності першочергових заходів, визначених у стратегічному плані, а також розроблення рекомендацій щодо коригування регіональної стратегії з урахуванням змін у соціально-економічному середовищі. Аналіз зовнішніх факторів та їхнього впливу на соціально-економічний розвиток регіону є невід'ємною частиною процесу фінансового забезпечення, оскільки дає змогу вчасно реагувати на виклики та адаптувати планові показники відповідно до поточної ситуації.

Важливим методологічним аспектом фінансового забезпечення є застосування сценарного планування, що дає змогу розробити декілька варіантів розвитку залежно від масштабів руйнувань, доступності фінансових ресурсів і геополітичної ситуації. Такий підхід дає можливість не лише сформулювати оптимальні стратегічні пріоритети, а й забезпечити адаптивність планів у разі змін зовнішніх умов.

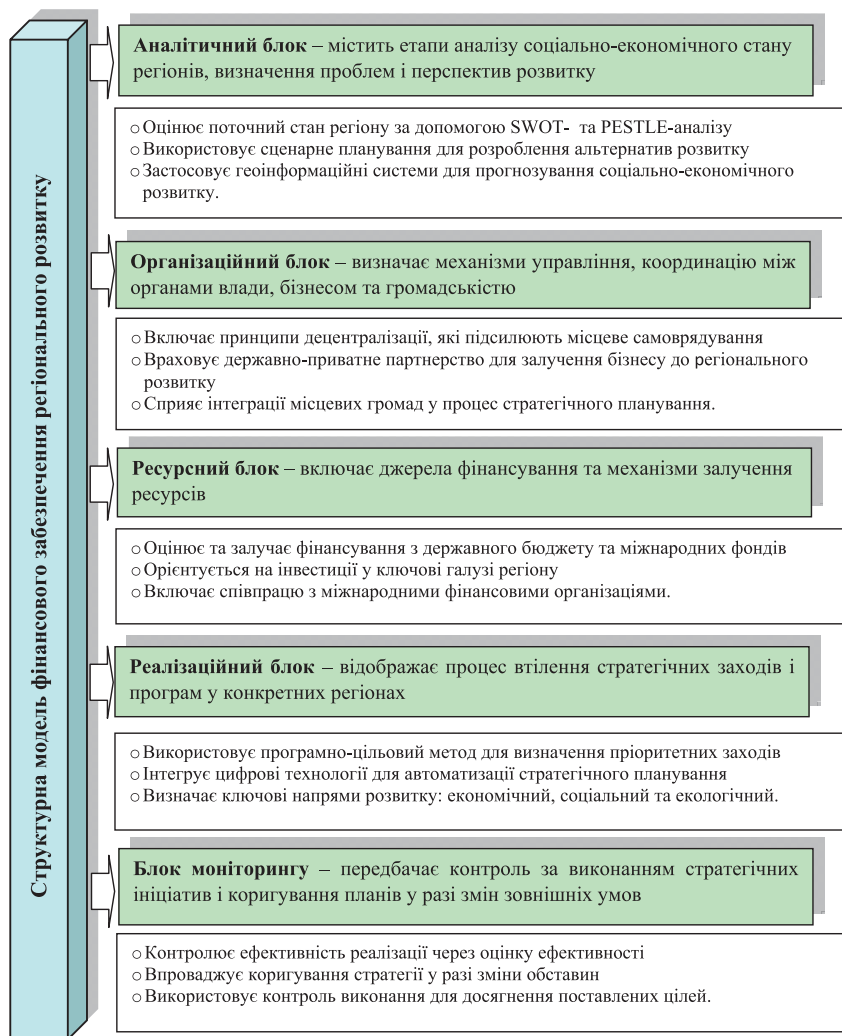
Одним із ключових методів стратегічного планування фінансового забезпечення є SWOT-аналіз, який дає можливість оцінити сильні та слабкі сторони регіонів, а також виявити можливості та загрози у процесі їх відновлення. Використання цього інструменту сприятиме ефективному розподілу ресурсів, визначенню перспективних галузей розвитку та запобіганню потенційним ризикам. Поєднання SWOT-аналізу з методами PESTLE-аналізу (аналіз політичних, економічних, соціальних, технологічних, правових та екологічних факторів) дасть змогу отримати цілісне бачення розвитку регіонів у післявоєнний період.

Методологія фінансового забезпечення також включає програмно-цільовий підхід, який передбачає розроблення комплексних програм відновлення з чітко визначеними цілями, завданнями, механізмами реалізації та показниками ефективності [7]. Такий підхід дає змогу синхронізувати державну політику з регіональними особливостями, забезпечуючи збалансований соціально-економічний розвиток. Важливим компонентом цього методу є багаторівнева координація між державними та місцевими органами влади, що забезпечує узгодженість стратегічних рішень та ефективність їх впровадження.

Значну роль у методології фінансового забезпечення регіонального розвитку відіграє використання цифрових технологій та геоінформаційних систем, які дають змогу здійснювати просторовий аналіз стану регіонів, прогнозувати майбутні зміни та моделювати ефективні стратегії розвитку. Впровадження цифрових рішень у процес фінансового забезпечення та стратегічного планування сприятиме підвищенню рівня управлінських рішень, оперативному моніторингу виконання програм відновлення та ефективному управлінню ресурсами.

На основі розглянутих методологічних підходів побудуємо структурну модель стратегічного планування фінансового забезпечення регіонального розвитку (рис. 2).

Методологія фінансового забезпечення також має враховувати принципи сталого розвитку, що передбачають баланс між економічними, екологічними та соціальними аспектами відновлення. Важливою складовою цього процесу є залучення громадськості та місцевого бізнесу до формування стратегій розвитку, що дає змогу створити інклюзивні та соціально відповідальні моделі регіонального розвитку.



**Рис. 2. Наукова концептуалізація структурної моделі стратегічного планування фінансового забезпечення регіонального розвитку**

*Джерело:* розроблено авторами

Застосування методів партисипативного планування сприятиме підвищенню рівня довіри до влади та забезпечить ефективну реалізацію стратегічних ініціатив.

Структурованість і систематизація стратегічних напрямів, визначення дієвих механізмів їх реалізації та фінансового забезпечення, розроблення тактичних інструментів виконання поставлених завдань є ключовими умовами ефективного регіонального розвитку. У межах реалізації стратегії необхідно оцінювати відповідність поточного сценарію розвитку регіону очікуваним результатам та ухвалювати рішення щодо переходу до наступного етапу стратегічного планування. Комплексний підхід до управління регіональним розвитком передбачає не лише формування довгострокових цілей, а й їх поетапну імплементацію з урахуванням змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі [8]. Успішна реалізація стратегії можлива лише за умови її гнучкості, адаптивності, відповідного фінансового забезпечення та орієнтації на сталий соціально-економічний розвиток регіонів.

---

---

Отже, методологія стратегічного планування фінансового забезпечення регіонального розвитку України у післявоєнний період має ґрунтуватися на поєднанні класичних стратегічних інструментів з інноваційними методами аналізу, цифровими технологіями та принципами сталого розвитку. Комплексний підхід, що включає системний аналіз, прогнозування та адаптивне управління, дасть змогу сформувати ефективні механізми відновлення та забезпечити довгострокову стійкість економіки регіонів.

Висновки. Результати дослідження підтверджують, що фінансове забезпечення регіонального розвитку України у післявоєнний період є важливим чинником стабілізації та зростання економіки країни. Військові дії призвели до значних втрат людського капіталу, руйнування критичної інфраструктури та порушення економічної рівноваги між регіонами. Тому формування ефективної стратегії фінансового забезпечення регіонального розвитку має ґрунтуватися на інтеграції сучасних методологічних підходів, що забезпечить як швидке відновлення зруйнованих територій, так і довгострокову стійкість регіональної економіки.

Оптимізація фінансового забезпечення має спиратися на глибокий аналіз соціально-економічного стану регіонів, застосування сценарного моделювання, програмно-цільового підходу та цифрових технологій. Важливу роль відіграє взаємодія державних і місцевих органів влади, яка повинна будуватися на принципах децентралізації та підвищення фінансової автономії громад. Використання геоінформаційних систем і великих даних дасть змогу ефективно розподіляти ресурси, визначати пріоритети розвитку та здійснювати моніторинг реалізації стратегічних програм.

Залучення міжнародного досвіду є ключовим елементом процесу стратегічного планування. Успішні практики післявоєнного відновлення інших, зокрема європейських, країн можуть бути адаптовані до українських реалій. Співпраця з міжнародними фінансовими інституціями, як-то Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Міжнародний валютний фонд, сприятиме залученню інвестицій та фінансових ресурсів для реалізації програм відновлення регіонів. Особливу увагу слід приділити фінансовому забезпеченню розбудови інфраструктури, підтримці малого та середнього бізнесу, створенню робочих місць і поверненню вимушено переміщених осіб.

Ефективність реалізації стратегічних ініціатив фінансового забезпечення регіонального розвитку залежить від їх узгодженості з національними програмами та міжнародними стандартами сталого розвитку. Важливе значення має впровадження механізмів громадської участі до процесу прийняття рішень, що сприятиме формуванню інклюзивних моделей регіонального розвитку. Використання цифрових рішень, розроблення спеціалізованих програмних продуктів для прогнозування та моніторингу розвитку регіонів дасть змогу підвищити якість прийняття управлінських рішень.

Отже, фінансове забезпечення регіонального розвитку України у післявоєнний період має ґрунтуватися на комплексному поєднанні сучасних методологічних підходів, інноваційних інструментів та адаптивного управління. Формування довгострокових стратегій фінансового забезпечення регіонального розвитку з урахуванням викликів воєнного періоду, впровадження міжнародного досвіду та інтеграція сучасних цифрових технологій дадуть можливість створити ефективну систему відновлення регіонів і забезпечити сталий розвиток країни в майбутньому.

Подальші дослідження будуть присвячені розробленню нових методологічних підходів до ефективного управління регіональним розвитком у післявоєнний період,

що потребує не лише фінансових вкладень, а й якісного планування, ґрунтованого на науково обґрунтованих підходах, міжнародному досвіді та ін.

### Список використаних джерел

1. Геєць В. М., Гуменюк В. В. Відновлення та реконструкція повоєнної економіки України: наукова доповідь. Київ, 2022. 305 с.
2. Геєць В. М., Бурлай Т. В., Близнюк В. В. Соціальна резильєнтність національної економіки крізь призму досвіду Європейського Союзу та України. *Економічна теорія*. 2023. Т. 3. С. 5–43. DOI: 10.15407/etet2023.03.005
3. Возняк Г. В., Капленко Г. В., Коваль В. М. Децентралізація як основа зміцнення фінансової самодостатності та розвитку територіальних громад. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-42-24
4. Луніна І. О., Білоусова О. С., Фролова Н. Б. Особливості формування фіскального простору у воєнний та поствоєнний періоди. *Економіка та держава*. 2022. № 4. С. 20–28. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=5161&i=3>
5. Кіш Г. В., Світлицький О. В. Компонентний аналіз стратегічного планування розвитку регіону. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. DOI: 10.32782/2524-0072/2021-34-47
6. Бондарук Т. Фіскальна політика поствоєнного економічного відновлення та її вплив на розвиток економіки територій. *Економічні горизонти*. 2024. № 2–3 (28). С. 179–189. Doi: 10.31499/2616-5236.3(28).2024.309548
7. Онишко С. В., Бондарук Т. Г. Методологічні домінанти дослідження фінансової поведінки в умовах парадигмальних змін у фінансових відносинах. *Ефективна економіка*. 2025. № 3. DOI: 10.32702/2307-2105.2025.3.2
8. Бондарук Т. Г. Фіскальна політика в умовах воєнного стану як фактор економічного розвитку територій. *Ефективна економіка*. 2022. № 12. DOI: 10.32702/2307-2105.2022.12.2

### References

1. Heiets, V. M., & Humeniuk, V. V. (2022). *Vidnovlennia ta rekonstruktsiia povoiennoi ekonomiky Ukrainy: naukova dopovid [Restoration and reconstruction of the post-war economy of Ukraine: scientific report]*. Kyiv [in Ukrainian].
2. Heiets, V. M., Burlai, T. V., & Blyzniuk, V. V. (2023). Sotsialna rezylentnist natsionalnoi ekonomiky kriz pryzmu dosvidu Yevropeiskoho Soiuzu ta Ukrainy [Social resilience of the national economy through the prism of the experience of the European Union and Ukraine]. *Ekonomichna Teoriia – Economic Theory*, 3, 5–43. DOI: 10.15407/etet2023.03.005 [in Ukrainian].
3. Vozniak, H. V., Kaplenko, H. V., & Koval, V. M. (2022). Detsentralizatsiia yak osnova zmitsnennia finansovoi samodostatnosti ta rozvytku terytorialnykh hromad [Decentralization as a basis for strengthening financial self-sufficiency and development of territorial communities]. *Ekonomika ta Suspilstvo – Economy and Society*, 42. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-42-24 [in Ukrainian].
4. Lunina, I. O., Bilousova, O. S., & Frolova, N. B. (2022). Osoblyvosti formuvannia fiskalnoho prostoru u voiennyi ta postvoiennyi periody [Peculiarities of the formation of fiscal space in the war and post-war periods]. *Ekonomika ta Derzhava – Economy and State*, 4, 20–28. Retrieved from <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=5161&i=3> [in Ukrainian].
5. Kish, H. V., & Svitlynets, O. V. (2021). Komponentnyi analiz stratehichnoho planuvannia rozvytku rehionu [Component analysis of strategic planning for

- 
- 
- regional development]. *Ekonomika ta Suspilstvo – Economy and Society*, 34. DOI: 10.32782/2524-0072/2021-34-47 [in Ukrainian].
6. Bondaruk, T. (2024). Fiskalna polityka postvoiennoho ekonomichnoho vidnovlennia ta yii vplyv na rozvytok ekonomiky terytorii [Fiscal policy of post-war economic recovery and its impact on the development of the economy of the territories]. *Ekonomichni Horyzonty – Economic Horizons*, 2–3 (28), 179–189. DOI: 10.31499/2616-5236.3(28).2024.309548 [in Ukrainian].
  7. Onyshko, S. V., & Bondaruk, T. H. (2025). Metodolohichni dominanty doslidzhennia finansovoi povedinky v umovakh paradyhmalnykh zmin u finansovykh vidnosynakh [Methodological dominants of the study of financial behavior in the context of paradigmatic changes in financial relations]. *Efektivna Ekonomika – Effective Economy*, 3. DOI: 10.32702/2307-2105.2025.3.2 [in Ukrainian].
  8. Bondaruk, T. H. (2022). Fiskalna polityka v umovakh voiennoho stanu yak faktor ekonomichnoho rozvytku terytorii [Fiscal policy under martial law as a factor of economic development of territories]. *Efektivna Ekonomika – Effective Economy*, 12. DOI: 10.32702/2307-2105.2022.12.2 [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Бондарук Т. Г., Онишко С. В. Методологічні доміанти до фінансового забезпечення регіонального розвитку в умовах післявоєнного відновлення. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. праць*. Спеціальний випуск. 2024. С. 5 – 17. DOI:10.31767/nasoa.2024. si01

Link to the article:

Bondaruk T. H., Onyshko S. V. Metodolohichni dominanty do finansovoho zabezpechennia rehionalnoho rozvytku v umovakh pisliavoiennoho vidnovlennia [Methodological Dominants to the Financial Support for Regional Development in the Context of Postwar Recovery]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii statystyky, obliku ta audytu – Scientific Bulletin of the National Academy of Statistics, Accounting and Audit. Special Issue*, 5 – 17. DOI:10.31767/nasoa.2024.si01 [in Ukrainian]